

SANAT DÜNYASI

Yöneten: **AYHAN TURAN**

BU SAYFA HER HAFTA PAZARTESİ GUNLERI YAYINLANIR

ŞAIR BARİTON

Tito Gobbi san'at hayatının zirvesinde

«Che Fascino! Che Accento!» Bu sözler Michonnet'in Ecco il monologo aryasında Adriana Lecouvreur'in sanat kaabiliyeti ve rol tekniğini övmek için söylenmiştir. Ama bu sözler aynı zamanda arya-yı kusursuz bir mükemmeliyette söyleyen Tito Gobbi için de söylenebilir.

İtalyan Operasının yirmi yıldan bu yana en iyi ve değerli baritonu olarak ün salan Tito Gobbi, 50 yaşını geçmiş olmasına rağmen İtalyan Opera dünyasının hâlâ vaz geçilmez ve rakipsiz baritonu kabul edilmekte. Gobbi bu hakkı ünü fevkalâde ve kusursuz bir güzellikle olan sesine borçludur. Gobbi'nin eriştiği ses perdesine Callas tan mâda hiç bir sanatçı eri sememiştir.

Gobbinin opera afişlerindeki ve plâkların üzerindeki ismi vokal tekniğin ve müzikal stil mükemmeliyetinin garantisidir sayılır her zaman. Ses ve stil mükemmeliyetinin yanında sanatçının gayet ölçülü ve kusursuz bir rol kaabiliyeti de vardır.

Gobbi her zaman için ideal bir opera sanatçısı addedilmiştir. Diğer bazı opera sanatçılarından ayrı olarak Tito Gobbi her üzerine aldığı rolü kusursuz bir şekilde oynamayı kendine düstur edinmiş bir sanatçıdır. Müziğe olduğu kadar oynadığı role ve o anda büründüğü şahsiyete büyük bir önem veren sanatçı dramatik kaabiliyetini bütün opera temsillerinde hakkıyla tebarüz ettirir. İşte bu sebepten de kendisi opera çevrelerinde şair bir bariton olarak nitelenir.

María Callasla bu derece sık birlikte rol almasının sebebi sadece tesadüf değildir. İki sanatçı bir çok yönlerden birbirlerine benzerler. Callas'ın Tosca'sında Scappia rolüne Gobbiden daha iyi uyabileceği bir sanatçı tahayyül edilemez.

Shakespeare ve Verdi Gobbi için en büyük iki kahrmandır Tito Gobbi opera eserlerindeki başarısıyla birlikte hafif ve popliler İtalyan ve Napolliten şarkıların söylenişinde de başarı kazan

Gobbi, Covent Garden'deki temsilde Simon Boccanegra rolünde görülüyor.

SAN'AT DÜNYASINDAN FIKRALAR

Berlinden bir müzisyen Beethoveni görmek için kalıp Viyanaya yola çıkar. Heerstrasse denilen Viyananın köylerinden birine geldiğinde yolda garip bir manzarayla karşılaşır. Bir araba yol kenarındaki hendeğe devrilmiş ve içindeki eşyalar etrafa dağılmıştır. Berlinli sanatçı arabasını durdurup içinden çıkar. Devrilen arabanın sürücüsü ve şişman kusa boylu bir adam yükü arabaya koymaya gayret eder ken yanlarına gelip yardım

teklif eder. Hep birlikte yükü kaldırıp arabaya koyarlar. Kısa boylu şişman adam «İsmim Beethoven» diye kendisini takdim eder. Yabancı hayret ve sevinçle «Ben Berlinden sizi görmek için Viyanaya gidiyordum» diye bağırır. Beethoven «Fevkalâde, öyleyse size evimde bir oda verebilirim. Benimle gelin» diyerek adamı evine götürür. Berlinli müzisyen bu inanılmaz şansına şükürler etmektedir. Gece yatar. Ertesi sabah misafir kalktığında ev sahibi çoktan o meşhur yürüyüşlerinden birine çıkmıştır bile. Adam işleri takip etmek için Viyanaya gider. Eve döndüğünde Beethoven çoktan yatmıştır. Ertesi sabah misafir daha da erken yataktan kal-

kar ama Beethoven şafaktan çıkıp gitmiştir. Böylece misafir Beethoven'i görmeden döner.

Aşağıdaki yazı 1944 yılında intişar eden Signalle isimli bir derginin Mart sayısında çıkmıştır.

«Piyaniist o derece gayri tabii, müzikal olmanın, kötü bir şekilde çaldığı, dinleyiciler bu çalıştan rahatsız olup başlarını sallamaya başladılar. Piyaniist bir defa olsun iyi sayılabilecek bir piyanonun tonu çıkaramadı. Ellerini hep havadaydı zira. Birbirini takip eden dört mezurü bile çalamadı. Parça için deki pasajlardan hiç birini yerinde yavaşlatıp, yerinde hızlandırmadan çalamadı. Böyle sanat şartları sanatı

mahvediyor. Eğer bu adamın metodu başarıya ulaşır sa bundan on sene sonra piyanonun çalma tekniği sadece tarihi bir hatıra olarak unutulup gidecek.»

Bu şekilde tenkid eder. Piyaniistin ismi: «Frans Liszt-i.»

Haydn'in ünlü «Le Creation» oratoryosu 1800 yılında Londrada Convent Garden'de çalındığı sıralarda seri kopye eden bir nâşire bütün kısımların yazılması için sadece altı günlük bir zaman verilmişti. Nâşir o sırada şöyle demiştir: «Yaradılış mucizesi ilk defa olarak altı günde tamamlanmış yor, bizim çalışmalarımız da bu yönden gayet enteresant bir tecrübeyi doğrulamakta.

HAFTANIN SAN'AT AKTUALİTESİ

Uluslararası sanatçıların iştiraki ile SULH ORATORYOSU 29 MAYIS'TA ÇALINACAK

YENİ PARIS SENFONİ ORKESTRASINI MUNCH YÖNETECEK

PARİS, Kültür Bakanlığından bildirildiğine göre, Boston Sinfoni Orkestrasının eski ve değerli şeflerinden Charles Munch; Paris Sinfosinin idaresine getirilmiştir.

Strasbourg doğumlu ve 76 yaşında olan sanatçı 1948 - 1962 yılları arasında Boston Sinfoni Orkestrasını idare etmiştir. 1962 yılından beri Fransada yerleşmiş bulunuyordu.

SULH ORATORYOSU

CENEVRE, 90 yaşındaki ünlü İspanyol solist ve bestecisi Pablo Casals «El Pessebre» adlı sulh oratoryosunu burada toplanacak olan Dünya Sulh Konferansı delegeleri huzurunda idare edecektir. Fakat ani ölümü buna imkân bırakmadı.

Konferansı düzenliyen idarecilerden birinin bildirdiğine göre, bu oratoryonun takdiminde Amerika Birleşik Devletleri, Porto Rico, Yunanistan ve İngiltereden gelecek solistler, bir İspanyol korosu ve Paris Lamoureux Orkestrası yer alacaklar.

Konser Mayıs ayının 29 un da Cenevre şehrindeki Vikrio konser salonunda verilecek. Konferans Mayıs ayının 28 inde gerçekleşmiş Milletler Genel Sekreteri U-Thant tarafından açılacak.

4 Gün sürecek olan bu konseransa 10 milletten 300 kadar delege davetlidir. Bu konserans Kalifornia Üniversitesi Demokratik Kurumlar Araştırma Merkezi tarafından düzenlenmektedir. Bu konfe-

ransa davet edilen delegeler arasında Milliyetçi Çin, Küzey Vietnam ve Viet - Kong delegeleri de bulunmaktadır. Yazık ki, Casals çok istediği bu konserde bulunamıyacak.

29 UNCULUSERN MÜZİK FEVTİVALİ

LUSERN, Ağustos 16 dan Eylül 7 tarihine kadar devam edecek o

PABLO CASALS Sulh Oratoryosunu çalmaya ömrü yetmedi.

lan 29 uncu Milletlerarası Müzik Festivalinde bu yıl Cleveland Sinfoni Orkestrası, Fransız Milli Orkestrası, İsviçre Festival Orkestrası ve Lusern Yaylı Sazlar Orkestrasının konserleri yer alacaktır.

Festival programının en önemli konserleri arasında Ağustos 29 da Rafael Bublik tarafından yönetilecek olan Drovak'ın «Stabat Mater» adlı eseri, Eylül 7 tarihinde Georg Solti'nin yöneteceği ve Isaac Stern'in solist olarak katılacağı bir Bartok programı, Herbert Von Karajan idaresinde Cleveland orkestrasının Mozart'ın çok ender olarak çalınan üç piyano için Konçertosu 31 Ağustos'ta, yer almaktadır. Bu Mozart Konserinde üç piyanoda ilkini H. Von Karajan, ikinciyi Jorg Demus ve üçüncüyü de Cristoph Eschenbach çalacaktır. Ayrıca, Bariton Dietrich Fischer - Dieskau tarafından bir şan konseri ve Geza Andan ve Van Cliburn vereceği piyanonun konserleri yer almaktadır.

GEORGE LONDON NEW - YORK'TA BÜYÜK BAŞARI KAZANDI

NEW - YORK George London geçen Çarşamba akşamı solo konseri için Filârmoni Konser Salonunda uzun bir hastalığı müteakip bu yılki ilk konserini vermek için sahneye çıktığında dinleyicilerin sıcak ilgisine mazhar olmuştur.

Bu sıcak ilgi konser süresince devam etmiştir. «Boris Godunov» tan «Elveda ve Ölüm» parçasını söylediği zaman dinleyiciler sanatçıyı çığ gibi alkışlamışlardır. Her zaman olduğu gibi London'un sesi berrak, akıcı ve salınan en ücra köşelerinden bile rahatça duyulabilecek nitelikteydi.

Açılıştaki Handel'den müteşekkil şarkılarda ritmi kararlı ve düzensiz bir durum arz ediyordu. Fakat bundan sonra raki Schubert'in 5 lied'inde ve Heine'den söylediği parçalarda ses ve ritim kendini bulmuştu.

Poulenc'in Gallardes Şansonlarında London'un stilinin biraz ağır olduğu söylenebilir. Fakat alışık olduğu müzik o kudretli sesi bazı pasajlarda kesilmelere uğradığı hâlde yine de aynıydı.

Değişik bestecilerin aranje ettikleri İngiliz halk şarkılarından düzenlenmiş bir grup şarkı konserine değişik bir çeş-

CHERLES MUNCH Boston'dan Parise

Ünlü bestecilerden portreler

Arnold Schönberg

Arnold Schönberg müzik hayatına dev eserler veren büyük bir bestecidir. Kompozisyonda diğer bestecileri etkileyen yeni değişik bir sistem geliştirmiş, aynı zamanda hocalığı ile büyük değer kazanmıştır. Eserlerinin yapısındaki incelik ve fikir zenginliğinin yanı sıra estetiğe de fevkalâde önem veren Schönberg'in yaratıcı faaliyetlerini üç bölümde inceleyebiliriz.

Besteci olarak ilk devresinde verdiği eserler Değişen Gece Pierrot Lunaire'e Op. 21, Orkestra için dört şarkı Op. 22 dir. The Three Pieces for Piano (piyano için üç parça) Op. 11. ekseriya Schönberg'in stilinde bir dönüş noktası olarak kabul edilmektedir, zira müzik tarihinde ilk defa tonalitenin sınırları dışına çıkarak tam bir serbestiyet göstermiştir.

Besteci kariyerinin başında Wagneriyen melodi ve armonisinden faydalandığı ise de bu arada kendisi şahsiyeti ni kaybetmemiştir. 1908 - 1912 yılları arasında yazdığı 12 esere Schönberg yeni po-

lyfonik kombinasyonlar kullanılarak ifade vermiştir.

1915 - 1923 yılları arası Schönberg için durgun ve sessiz bir devre olmuştur. Kendisi 12 - Ton sistemi üzerinde çalışmalar yapmıştır. 1923 den A.B.D.'ye gittiği 1934 yılına kadar Schönberg 12 - Ton sisteminde kompozisyonlar yapmıştır.

Schönberg «Dört Şarkı» adlı eserine kadar Wagneriyen estetiği kullandıktan sonra «Piyano için Beş Parça» ile tam bir dönüş yapmış, yeni 12 - Ton sisteminin gerektirdiği gibi klasik şekilleri bir tarafa bırakarak çalışmalarına devam etmiştir.

Schönberg'in bu çalışmaları ve başarıları birçok bestecileri de etkilemiştir.

Schönberg 1934 de A.B.D.'ye gittiği zaman meslek hayatının 3. devresine adını atmış oldu. Kendisi o zamana kadar yaptıklarını kombine etme ve sentezini çıkarmaya çalışmıştır. 12 - Ton üstadının etkileri bugün birçok çağdaş bestecide açıkça görülmektedir.

Çeviri: GÜL